

Ekonomické pojmy v právu I

Ekonomické základy práva
přednáška

Ekonomické instituty a právo

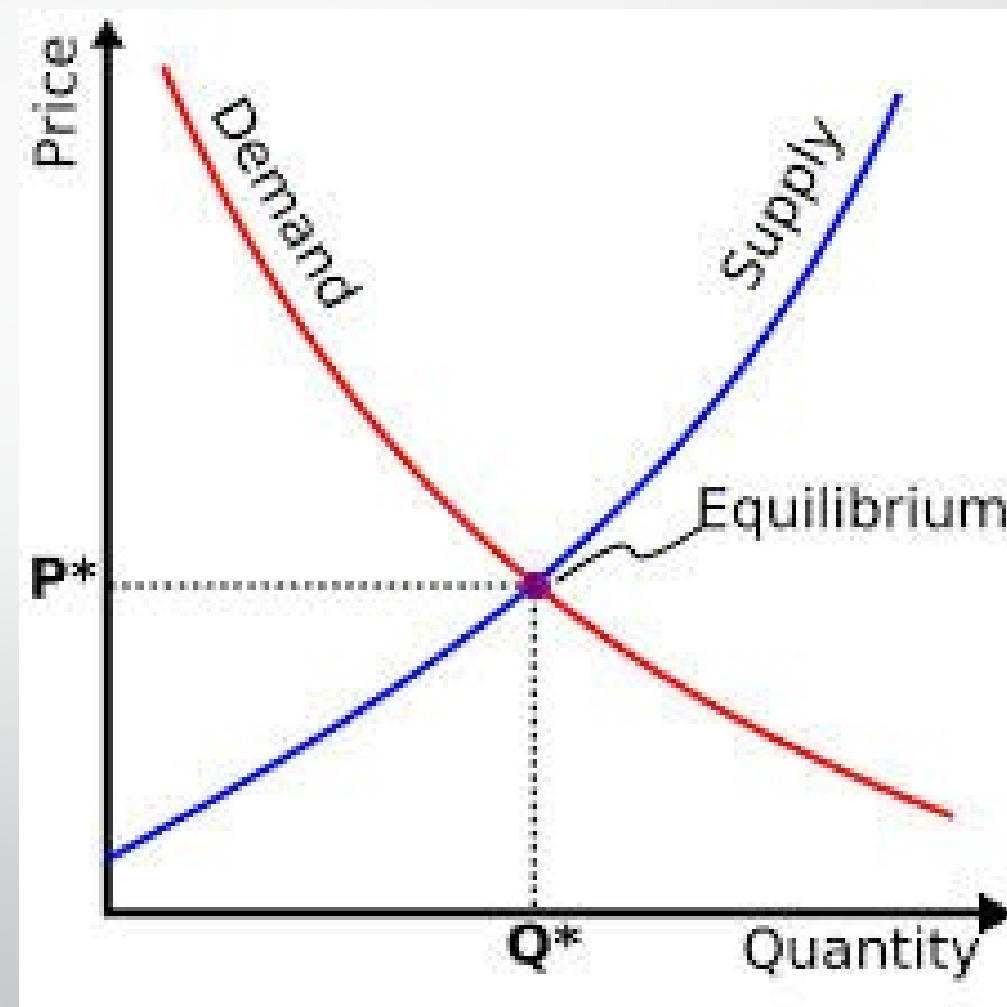
- Mnohé ekonomické instituty vznikají v důsledku lidského jednání
- Právo je teprve následně „dohání“ svojí regulací
- Příkladem např. účetnictví a jeho faktický vznik dávno před tím, než začalo být regulováno právními normami
- V rámci tohoto předmětu se zaměříme na **ekonomickou podstatu** různých právních vztahů a pojmů
- Bez chápání ekonomické podstaty regulace nelze chápat právo jako celek

Pojmy probírané v dnešní přednášce

- Tržní mechanismus
- Minimální mzda
- Peníze / měna / kryptoměny
- Hodnota vs. cena; tržní bubliny
- Problematika týkající se úroku

Tržní mechanismus

- Tržní mechanismus
 - Nabídka
 - Poptávka
 - cena

Zdroj: Economics Stack Exchange

Několik důležitých pojmů na úvod III

- Tržní mechanismus
 - Nabídka
 - Poptávka
 - **cena**
- Regulace cen
- Stimulace nabídky/poptávky

Minimální mzda

- Zákonem stanovená „minimální cena“ práce
- Účel je většinou deklarován tak, že má zajistit určitý minimální standard / minimální výši odměny za práci
- **Jaké může příliš vysoko nastavená minimální mzda přinášet mj. důsledky?**

Minimální mzda

- Zákonem stanovená „minimální cena“ práce
- Účel je většinou deklarován tak, že má zajistit určitý minimální standard / minimální výši odměny za práci
- **Jaké může příliš vysoko nastavená minimální mzda přinášet mj. důsledky?**
 1. vyšší míra nezaměstnanosti?
 2. obtížnější hledání zaměstnání u méně kvalifikovaných zaměstnanců?
 3. „černé“ zaměstnávání?
 4. ???

Peníze a měna

- Penězi může být v obecné rovině vše, co je obecně přijímáno, jako prostředek směny (Mishkin, 2004)
- Základní funkce peněz:
 1. Prostředek směny
 2. Účetní jednotka
 3. Uchovatel hodnoty

Peníze a měna

- Měnou „*rozumíme onen druh peněz, který v jednotlivém státě ve smyslu právním za peníze platí*“ (Bráf, 1888)
- Měna je „*druh peněz, který je v daném státě každý povinný přijímat jako platidlo, a který je současně i určitým kriteriálním nástrojem kvantifikace všech jevů a procesů probíhajících v národním hospodářství*“ (Grůň, 1996)
- Měna jako zákonné platidlo (*legal tender, gesetzliches Zahlungsmittel*)

Peníze a měna

- Rozlišování peněz dle různých kritérií:
- Podoba:
 1. Hotovostní (cash)
 2. Bezhotovostní (účetní, žirové)
- Emitent:
 1. Peníze vydávané centrální bankou
 2. Peníze vznikající (zejm.) v obchodním bankovníctví

Peníze a měna

- Rozlišování peněz dle různých kritérií:
- Krytí:
 1. Kryté (zejm. drahým kovem)
 2. Nekryté
- Vnitřní hodnota:
 1. Plnohodnotné (komoditní)
 2. Nephodnotné (fiduciary money)

„Kryptoměny“

- **Nejedná se o měnu - není zákonným platidlem**
- Různé druhy:
- Bez emitenta
- Emitované
 - Emitované soukromou institucí
 - Emitované veřejnou institucí
- Splňují v současné době kryptoměny výše vymezené funkce peněz?
- Jsou spíše penězi nebo „investičními“ (spekulativními) instrumenty?

Cena a hodnota

- Nejsou synonyma
- Cena vzniká na trhu či je uměle dána cenovým předpisem
- *„Zatímco hodnota nemovitosti (či obecně jakéhokoliv ekonomického statku) je podložena dlouhodobými vnitřními fundamenty, cena je vždy průsečíkem poptávky a nabídky v daném konkrétním čase. Může se proto změnit velmi rychle.“*
(Tomšík, 2016)
- Bubliny na trhu
- Loan – to - value

Obecně k úroku

- Výnosy ze zapůjčení peněžních prostředků jsou obecně označovány jako úrok (Rejnuš, 2016)
- Různé teorie úroku:
 - 1. Klasická teorie úrokových sazeb**
 - 2. Úroková teorie likvidity**
 3. Úroková teorie zapůjčitelných fondů
 4. Úroková teorie racionálního očekávání, atd.

Klasická teorie úrokových sazeb

- Spojena se jmény Eugena Böhm-Bawerka (brněnský rodák) a Irwinga Fishera
- Vychází z předpokladu, že lidé preferují běžnou okamžitou spotřebu před spotřebou budoucí, tzv. hledisko časové preference
- Klasická teorie tak chápe úrok jako „odměnu za čekání“

Úroková teorie likvidity

- Spojena se jménem Johna Maynarda Keynesese
- Vychází z předpokladu, že úrok je platbou za obětování vzácného zdroje – likvidních peněz
- Teorie likvidity tak chápe úrok jako „odměnu za obětování likvidity“

Teoretické rozlišování

- Smluvní úrok
 - běžný
 - z prodlení
- Zákonný úrok
 - z prodlení – vyplývá z ustanovení zákona (v ČR nařízení vlády č. 351/2013)
 - běžný (v praxi se téměř nevyskytuje)
- Úrokové sazby stanovované centrálními bankami
 - Přes různá označení se většinou jedná o úrokovou sazbu, za níž si banky mohou u centrální banky ukládat volné prostředky, popř. si od centrální banky volné prostředky půjčovat

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz